לְנַעַר הַחֲרֹסֶת מֵעָלָיו, וִיבָרֵךְ 'עַל אֲכִילַת מָרוֹר', (יד) וְיֹאכְלֶנּוּ בְּלֹא (ז) הֲסִבָּה. וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל (טו) מַצָּה שְׁלִישִׁית וּבוֹצֵעַ מִמֶּנָּה, [*] (טז) [ט]וְכוֹרְכָהּ עִם הַמָּרוֹר (יז) 'וְטוֹבְלָהּ (ח) בַּחֲרֹסֶת. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יח) דְּאֵין לְטָבְלוֹ, וְכֵן הוּא בְּמִנְהָגִים (טירנא, ליל הסדר), (יט) וְכֵן רָאִיתִי נוֹהֲגִין. (כ) * וְאוֹמֵר 'זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ (ט) (כא) כְּהִלֵּל', (כב) וְאוֹכְלָן בְּיַחַד (כג) בַּהֲסִבָּה. וּמִשֶּׁבֵּרֵךְ 'עַל אֲכִילַת מַצָּה' [כ]לֹא (י) יָסִיחַ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מֵעִנְיַן הַסְּעוּדָה עַד שֶׁיֹּאכַל כְּרִיכָה זוֹ, (כד) כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה בִּרְכַּת 'אֲכִילַת מַצָּה' וּבִרְכַּת 'אֲכִילַת מָרוֹר' גַּם לִכְרִיכָה זוֹ: ב (כה) [ל]אִם אֵין לוֹ (יא) יְרָקוֹת לְטִבּוּל רִאשׁוֹן אֶלָּא מָרוֹר, יְבָרֵךְ עָלָיו * בְּטִבּוּל רִאשׁוֹן 'בּוֹרֵא פְּרִי (יב) הָאֲדָמָה' (כו) וְ'עַל

ט בְּרַיְיתָא שָׁם (קטו.). י טוּר בְּשֵׁם רַבֵּנוּ שְׁמַעְיָה (סדר פסח, הובא בדקדוקי סופרים סוף פסחים), בְּשֵׁם רַשִׁ"י (סידור רש"י סי' שפ) וְהָרֹא"ש (סי' כז). כ טוּר בְּשֵׁם (אָחִיו הָרַב רַבֵּנוּ יְחִיאֵל) [בַּעַל הַמַּנְהִיג] (הלכות פסח סי' פד). ל שָׁם בַּגְּמָרָא קט"ו (ע"א) וּכְרַב חִסְדָּא.

בַּאֵר הֵיטֵב

עַיֵּן שָׁם: (ז) הֲסִבָּה. וְאִם רוֹצֶה לְהָסֵב רַשַּׁאי: (ח) בַּחֲרֹסֶת. וְכֵן פָּסְקוּ הַבַּ"ח (ס"ו) וּמַהֲרַ"ל מִפְּרָאג (גבורות ה' פס"ג) וְטַ"ז (סק"ו) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יא) וְהָאַחֲרוֹנִים לִטְבֹּל בַּחֲרֹסֶת. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) כָּתַב, הֵיכָא דְּנָהוּג נָהוּג: (ט) כְּהִלֵּל. הַנּוּסְחָא שֶׁלָּנוּ כָּךְ הוּא, 'כֵּן עָשָׂה הִלֵּל בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם הָיָה כּוֹרֵךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל' וְכוּ'. וְהַטַּ"ז (סק"ט) כָּתַב דְּיֵשׁ לוֹמַר 'הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר', וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י (קטו.), וְכֵן כָּתַב הָאֲרִ"י זַ"ל (שער הכוונות פסח דרוש ה. פרי עץ חיים חג המצות פ"ג). וְהַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יג) כָּתַב דְּעַכְשָׁו אֵין פֶּסַח אֵין לְהַזְכִּיר פֶּסַח, דְּאֵיךְ יֹאמַר שֶׁקֶר כֵּיוָן שֶׁאֵין לוֹ פֶּסַח, עַל כֵּן אֵין לְשַׁבֵּשׁ הַנּוּסְחָא שֶׁלָּנוּ, עַיֵּן שָׁם: (י) יָסִיחַ. וְאִם סָח, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. בַּ"ח (ס"ז), טַ"ז (סק"ז), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): ב (יא) יְרָקוֹת כוּ'. וְטוֹב לַחֲזֹר אַחַר שְׁאָר יְרָקוֹת, לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלוּגְתָא שֶׁבַּגְּמָרָא. וְאִם אֵין לוֹ יְרָקוֹת יִקַּח דָּבָר אַחֵר שֶׁבִּרְכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, אֲפִלּוּ הוּא מִין לֶפֶת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (יב) הָאֲדָמָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"י), דַּוְקָא אִם לוֹקֵחַ מֵאוֹתוֹ מִין מָרוֹר שֶׁרָאוּי לֶאֱכֹל חַי מְבָרְכִין עָלָיו כָּךְ, אֲבָל מַה שֶּׁאֵין דֶּרֶךְ לְאָכְלוֹ חַי כְּמוֹ תַּמְכָא שֶׁקּוֹרִין

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [בשו"ע] וְכוֹרְכָהּ עִם הַמָּרוֹר. עַיֵּן בְּשַׁאֲגַת אַרְיֵה סִימָן ק' דְּמִדִּבְרֵי הָרֹא"ש (פ"י סי' כה) מַשְׁמַע הָא דְּמָרוֹר בָּעֵי כַּזַּיִת הַיְנוּ מִשּׁוּם דִּמְבָרֵךְ 'עַל אֲכִילַת מָרוֹר', וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּכְרִיכָה אֵין צְרִיכָה כַּזַּיִת, וְהִשִּׁיג עַל זֶה וְהֵבִיא רְאָיוֹת דְּחַיָּב לֶאֱכֹל כַּזַּיִת בִּזְמַן דְּאִיכָּא פֶּסַח מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּבַזְּמַן הַזֶּה מִדְּרַבָּנָן, בְּלֹא טַעֲמָא דִּבְרָכָה, וְכֵן בַּכְּרִיכָה שֶׁעוֹשִׂין זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁבְּתוֹכוֹ. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת (יג) שֶׁאֵין נוֹהֲגִין לְשַׁקֵּעַ כֻּלּוֹ, אֶלָּא בְּטִבּוּל מִקְצָתוֹ: (יד) וְיֹאכְלֶנּוּ בְּלֹא הֲסִבָּה. שֶׁהוּא זֵכֶר לְעַבְדוּת. (יד) וּמִכָּל מָקוֹם אִם רוֹצֶה לֶאֱכֹל בַּהֲסִבָּה, רַשַּׁאי: (טו) מַצָּה שְׁלִישִׁית. כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוָה בִּשְׁלָשְׁתָּן: (טז) וְכוֹרְכָהּ עִם הַמָּרוֹר. וְצָרִיךְ כַּזַּיִת מַצָּה (טו) וְכַזַּיִת מָרוֹר. וְטַעַם כְּרִיכָה זוֹ (טז) כְּדֵי לָצֵאת דַּעַת הִלֵּל דִּסְבִירָא לֵיהּ דִּקְרָא דְּ'עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים יֹאכְלֻהוּ' (במדבר ט יא) בַּהֲדֵי הֲדָדֵי מַשְׁמַע. וּמִכָּל מָקוֹם לָצֵאת רַק בָּזֶה יְדֵי אֲכִילַת מַצָּה וַאֲכִילַת מָרוֹר אִי אֶפְשָׁר בַּזְּמַן הַזֶּה אֲפִלּוּ לְהִלֵּל, דְּכֵיוָן דְּמָרוֹר בַּזְּמַן הַזֶּה דְּלֵיכָא פֶּסַח אֵינוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן, וְעַל כֵּן כְּשֶׁיֹּאכְלֵם בְּיַחַד אָתֵי טַעַם מָרוֹר וּמְבַטֵּל לָהּ לְטַעַם מַצָּה שֶׁהוּא מִדְּאוֹרַיְיתָא אֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לֶאֱכֹל מִתְּחִלָּה כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְאַחַר כָּךְ אוֹכֵל שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד כְּדֵי לַעֲשׂוֹת זֵכֶר לַזְּמַן שֶׁהָיָה מִקְדָּשׁ קַיָּם וְהִקְרִיבוּ פֶּסַח, וְאָז לְפִי דַּעַת הִלֵּל הָיוּ אוֹכְלִים מַצָּה וּמָרוֹר בְּיַחַד: (יז) וְטוֹבְלָהּ בַּחֲרֹסֶת. שֶׁהֲרֵי (יז) כְּרִיכָה זוֹ הִיא זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל, וְהִלֵּל הָיָה מְקַיֵּם מִצְוַת חֲרֹסֶת בְּמָרוֹר זֶה שֶׁבַּכְּרִיכָה, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיָה אוֹכֵל מָרוֹר כְּלָל קֹדֶם כְּרִיכָה זוֹ. וְגַם בָּזֶה צָרִיךְ לְנַעַר הַחֲרֹסֶת כְּמוֹ בַּמָּרוֹר שֶׁאָכַל מִקֹּדֶם [מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ז)]: (יח) דְּאֵין לְטָבְלוֹ. טַעְמָם, שֶׁכְּבָר קִיֵּם מִצְוַת חֲרֹסֶת בְּטִבּוּל רִאשׁוֹן, (יח) וְגַם אֵין לָחֹשׁ לְאֶרֶס שֶׁבְּמָרוֹר זֶה כֵּיוָן שֶׁאוֹכְלוֹ עִם מַצָּה בִּכְרִיכָה: (יט) וְכֵן רָאִיתִי נוֹהֲגִין. עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים שֶׁהִסְכִּימוּ דְּהָעִקָּר כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם הֵיכִי דְּנָהוּג נָהוּג: (כ) וְאוֹמֵר. עַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואומר זכר למקדש): (כא) כְּהִלֵּל. וְהַנֻּסְחָא אֶצְלֵנוּ בַּהַגָּדָה 'כֵּן עָשָׂה הִלֵּל בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ' הָיָה כּוֹרֵךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכְלָם בְּיַחַד'. (יט) וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר [א]'הָיָה כּוֹרֵךְ פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר': (כב) וְאוֹכְלָן בְּיַחַד. עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ט' שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁאֵין צָרִיךְ לִבְלֹעַ בְּיַחַד רַק לְהַכְנִיסָם בְּפִיהוּ בְּבַת אַחַת, (כ) וְהוּא הַדִּין הָכָא: (כג) בַּהֲסִבָּה. [ב]מִשּׁוּם (כא) מַצָּה שֶׁאוֹכֵל: (כד) כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהָא עוֹשִׂין אָנוּ זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ, וְאָז הָיָה עִקַּר הַמִּצְוָה רַק בִּכְרִיכָה, וְלָכֵן צָרִיךְ שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק כְּדֵי שֶׁתָּחוּל הַבְּרָכָה עַל הַכְּרִיכָה. וּמִכָּל מָקוֹם אֵין זֶה אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה, וּבְדִיעֲבַד (כב) אִם סָח בֵּינְתַיִם אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל הַכְּרִיכָה: ב (כה) אִם אֵין לוֹ יְרָקוֹת וְכוּ'. דִּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת הַכַּרְפַּס מִמִּין שֶׁאֵינוֹ מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי מָרוֹר, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תע"ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ': (כו) וְ'עַל אֲכִילַת מָרוֹר'. דְּאִי אֶפְשָׁר בָּזֶה (כג) לִנְהֹג כְּמוֹ בִּשְׁאָר פְּעָמִים לֶאֱכֹל בְּלִי בְּרָכָה וּלְבָרֵךְ 'עַל אֲכִילַת מָרוֹר' אַחַר כַּזַּיִת מַצָּה, דְּאַחַר שֶׁכְּבָר מִלֵּא כְּרֵסוֹ מִמֶּנּוּ קֹדֶם לָכֵן בְּלִי בְּרָכָה אֵינוֹ הָגוּן לְבָרֵךְ אַחַר כָּךְ, עַל כֵּן יְבָרֵךְ בִּתְחִלָּה

בֵּאוּר הֲלָכָה

וְהַמָּרְדְּכַי (סדר פסח לח.), וּבַשַּׁ"ס (קח.) לֹא נִזְכַּר אֶלָּא כַּזַּיִת, הַשַּׁמָּשׁ שֶׁאָכַל כַּזַּיִת. וְאַף שֶׁאֶפְשָׁר לִדְחֹק דְּעִקַּר שִׁיעוּרָא הוּא בְּכַזַּיִת, וּבְדִיעֲבַד יוֹצְאִין בּוֹ, מִכָּל מָקוֹם כָּל כִּי הַאי מִלְּתָא הָוֵי לֵיהּ לַתַּלְמוּד לְפָרוּשֵׁי. וּבֶאֱמֶת אַף לְהָנֵי דְּמַצְרִיכִים שָׁלֹשׁ מַצּוֹת הוּא רַק מִשּׁוּם לֶחֶם מִשְׁנָה, וְגַם הָא דְּהִצְרִיכוּ לְכַוֵּן בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה עַל מַצָּה אַחַת וּבִבְרָכָה שְׁנִיָּה עַל מַצָּה שְׁנִיָּה, הוּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַמִּצְוֹת חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת, אֲבָל גַּם לְדִידְהוּ שְׁתֵּי הַמַּצּוֹת הֵם דָּבָר אֶחָד וּכְמוֹ בְּשַׁבָּת לֶחֶם מִשְׁנָה, וּמֵעִקַּר הַדִּין יָכוֹל לֶאֱכֹל אֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה, רַק מִשּׁוּם דְּעַל כָּל אֶחָד מֵהַמַּצּוֹת כַּוֵּן בַּבְּרָכָה, טוֹב שֶׁיִּטְעֹם מִכָּל אֶחָד, אֲבָל בְּוַדַּאי דֵּי בְּכַזַּיִת אֶחָד בְּצֵרוּף מִשְׁתֵּיהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי פֶּשֶׁרַת הַפּוֹסְקִים וּכְפִי פְּסַק הַמְחַבֵּר שֶׁאוֹחֵז בִּשְׁתֵּיהֶם וּמְכַוֵּן בִּשְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת עַל שְׁתֵּיהֶם בְּיַחַד מִכָּל שֶׁכֵּן דְּאֵין צָרִיךְ רַק כַּזַּיִת אֶחָד מִשְׁתֵּיהֶם. גַּם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח"ד) שֶׁהֶעְתִּיק גַּם כֵּן בָּאַחֲרוֹנָה דַּעַת רַבּוֹ הָרֹא"ש לֹא הִזְכִּיר רַק שֶׁאוֹכֵל מִשְׁתֵּיהֶם אֲבָל שְׁנֵי כַּזַּיִת לֹא הִזְכִּיר, [ג]וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* וְאוֹמֵר 'זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ'. קָשֶׁה, הֲלֹא אֲמִירָה זוֹ הָוֵי הֶפְסֵק בֵּין בְּרָכָה לִכְרִיכָה, וְהַמְחַבֵּר בְּעַצְמוֹ מְסַיֵּם שֶׁאֵין לוֹ לְהָסִיחַ וְכוּ' כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה בִּרְכַּת אֲכִילַת וְכוּ', וְדֹחַק לוֹמַר דְּגַם אֲמִירָה זוֹ הָוֵי מֵעִנְיַן הַסְּעוּדָה כְּמוֹ טֹל בָּרֵיךְ. וּבֶאֱמֶת לֹא מָצָאתִי לְשׁוּם פּוֹסֵק הַאי לִשָּׁנָא שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, רַק כָּתְבוּ דִּכְרִיכָה זוֹ הוּא זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ אֲבָל לֹא הִזְכִּירוּ שֶׁיֹּאמַר 'זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ', [ד]וְאוּלַי לָאו דַּוְקָא כָּתַב הַמְחַבֵּר 'וְאוֹמֵר וְאוֹכְלָן' וְכוּ' אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ מִתְּחִלָּה לְהַתְחִיל לֶאֱכֹל וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר הַגָּדָה זוֹ. וְלוּלֵא דְּמִסְתְּפִינָא הֲוֵי אֲמֵינָא דְּצָרִיךְ לוֹמַר בַּמְחַבֵּר 'וְטוֹבְלָהּ בַּחֲרֹסֶת זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל', וְכִלְשׁוֹן הַשַּׁ"ס (קטו.) וְכָל הַפּוֹסְקִים, וְהַאי 'וְאוֹמֵר' הוּא שִׁיטְפָא דְּלִשָּׁנָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ב * בְּטִבּוּל רִאשׁוֹן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) דְּאִם אֵין לוֹ מִמִּינֵי מָרוֹר רַק תַּמְכָא שֶׁקּוֹרִין אֶצְלֵנוּ חֲרֵיי"ן, [ה]אֵין מְבָרֵךְ עָלָיו בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין כְּלָל, רַק 'עַל אֲכִילַת מָרוֹר', גַּם בְּנִדּוֹן דִּידָן שֶׁאוֹכְלוֹ קֹדֶם הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם דְּאֵין דֶּרֶךְ לְאָכְלוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא. וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק טז) כָּתַב דִּמְבָרֵךְ עָלָיו, מִדְּרָאוּי לֶאֱכֹל בְּחֹמֶץ וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, [וְכֵן כָּתַב בַּחֲתַם סוֹפֵר בְּהַגָּהוֹתָיו סִימָן תע"ג (ס"ה), עַיֵּן שָׁם], וּלְדַעְתּוֹ יֵשׁ לְבָרֵךְ עָלָיו שַׁפִּיר גַּם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה מִשּׁוּם זֶה. וּבֶאֱמֶת דִּבְרֵי מָגֵן אַבְרָהָם הֵם מַקְשִׁים קְצָת, דְּאִי אֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה כְּלָל אִם כֵּן אַמַּאי יוֹצְאִין בָּהֶם יְדֵי חוֹבַת מָרוֹר, לְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן תע"ג (ביה"ל ד"ה יקח לענה) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים דְּבָעִינַן בְּמָרוֹר דָּבָר הָרָאוּי לַאֲכִילָה, [וְאֶפְשָׁר מִשּׁוּם דְּרָאוּי לַאֲכִילָה עַל יְדֵי אֵיזֶה תִּקּוּן מִיקְּרֵי בַּר אֲכִילָה], וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מִנְהָגֵנוּ כְּהַיּוֹם שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים אוֹתוֹ מְפֹרָר מִיקְּרֵי שַׁפִּיר רָאוּי לַאֲכִילָה, וְאָנוּ רוֹאִין כַּמָּה בְּנֵי אָדָם טוֹבְלִין בּוֹ פִּתָּם בְּכָל הַשָּׁנָה, וְאִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים מִכְּלַל 'שֶׁהַכֹּל' לֹא יָצָא, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ר"ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ה', עַיֵּן שָׁם. וְאֶפְשָׁר עוֹד מִדְּחִיבוֹ רַחֲמָנָא לְאָכְלוֹ בַּלַּיְלָה הַזֶּה, הָוֵי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) פְּרִי חָדָשׁ, וּכְדִיחוּיָא דְּשַׁ"ס (קטו:־קטז.) דִּבְרֵיחַ חֲרֹסֶת סַגִּי לְהָמִית הָאָרֶס, וְאֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם מִצְוָה זֵכֶר לַתַּפּוּחַ: (יד) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומש"כ ויאכלנו) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּפְרִי חָדָשׁ וּמַשְׁמָעוּת הַגְּרָ"א בְּסָעִיף קָטָן י"ד: (טו) שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד"ה וכורכה) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת שַׁאֲגַת אַרְיֵה (סי' ק), וְכֵן מַסִּיק בְּסֵפֶר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ו) בְּשֵׁם כַּמָּה רִאשׁוֹנִים, עַיֵּן שָׁם: (טז) גְּמָרָא (קטו.): (יז) אַחֲרוֹנִים: (יח) לְבוּשׁ (ס"ב) וְהַגְּרָ"א: (יט) עַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ט) וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יג): (כ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ז) וְכֵן מַסִּיק בְּבֵית מֵאִיר, דְּלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (כא) אַחֲרוֹנִים: (כב) חֹק יַעֲקֹב (ס"ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ב (כג) גְּמָרָא (קטו.):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי"ח) כתב שנוהגים במדינות אלו לומר 'היה כורך מצה ומרור' בלי להזכיר 'פסח' כיון שהיום אין לנו קרבן פסח, אולם מ"מ המזכיר לא הפסיד. ובסידור כתב 'היה כורך פסח מצה ומרור'. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"כ) כתב שבדיעבד אם שכח ואכל הכריכה בלא הסיבה אין צריך לחזור ולאכול, שיכול לסמוך על השיטות שא"צ הסיבה. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב שצריך לאכול ביחד ב' כזיתים, כזית מכל אחד. **ד]** ובשו"ע הרב (סי"ח) כתב שנוהגים לומר קודם אכילת הכריכה 'כן עשה הלל', ולא הזכיר חשש הפסק באמירה זו. **ה]** וכן כתב בשו"ע הרב (סכ"ג).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֲכִילַת מָרוֹר׳, (כז) וּבַטִּבּוּל הַשֵּׁנִי יִטְבְּלֶנּוּ בַּחֲרֹסֶת וְיֹאכְלֶנּוּ (כח) בְּלֹא בְּרָכָה: ג (כט) [מ]בָּלַע מַצָּה, (יג) יָצָא. אֲבָל אִם בָּלַע מָרוֹר, לֹא יָצָא, (ל) דְּטַעַם מָרוֹר בָּעִינַן וְלֵיכָּא. וַאֲפִלּוּ אִם בָּלַע מַצָּה וּמָרוֹר כְּאֶחָד, (לא) יְדֵי מַצָּה (יד) יָצָא, יְדֵי מָרוֹר לֹא יָצָא. [נ]וְאִם כְּרָכָם (לב) בְּסִיב, וּבְלָעוֹ, אַף יְדֵי מַצָּה לֹא יָצָא, (לג) לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ אֲכִילָה בְּכָךְ: ד אָכַל מַצָּה (לד) בְּלֹא כַּוָּנָה, (לה) * [ס]כְּגוֹן שֶׁאֲנָסוּהוּ עַכּוּ״ם אוֹ לִסְטִים לֶאֱכֹל, (לו) יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, [ע]כֵּיוָן שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַלַּיְלָה פֶּסַח וְשֶׁהוּא חַיָּב בַּאֲכִילַת מַצָּה. (לז) * אֲבָל אִם הָיָה סָבוּר שֶׁהוּא חֹל, אוֹ שֶׁאֵין זוֹ מַצָּה, (טו) * לֹא יָצָא: ה [פ]אָכַל כַּזַּיִת מַצָּה וְהוּא נִכְפֶּה בְּעֵת שְׁטוּתוֹ,

מ שֵׁם בַּגְּמָרָא (קטו:). נ שֵׁם. ס רֹאשׁ הַשָּׁנָה כ״ח (ע״א). ע פֵּרוּשׁ הָרַ״ן שֵׁם (ז: ד״ה גרסינן), לְפִי מֵאי דְּקַיְימָא לָן מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה. פ טוּר בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ג) בִּבְרַיְיתָא בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֵׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כְּהִלֵּל, אַף עַל גַּב דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ עָלָיו אֲפִלּוּ הָכִי אֵינָהּ פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת, עַיֵּן שֵׁם:

בְּאֵר הֵיטֵב

קְרַיְיֵ״ן, אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו רַק ׳עַל אֲכִילַת מָרוֹר׳ וְלֹא בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ בְּפִלְפְּלִין שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן ר״ב (סט״ז) דְּאֵין מְבָרְכִין עָלָיו. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שֵׁם. וְהַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק טז) חוֹלֵק עָלָיו וְכָתַב דִּבְכָל מִינֵי מָרוֹר מְבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אַף שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל חַי, עַל כֵּן מְבָרְכִין בִּשְׁעַת הַטִּבּוּל בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה וְ׳עַל אֲכִילַת מָרוֹר׳, עַיֵּן שֵׁם: ג (יג) יָצָא. אֲבָל לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְלַעֲסוֹ עַד שֶׁהוּא מְרַסֵּק וְאַחַר כָּךְ יַבְלִיעַ, כְּמוֹ בְּמָרוֹר, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): (יד) יָצָא. וְלֹא אֶמְרִינַן דִּמְבַטֵּל לֵיהּ הַמָּרוֹר לְמַצָּה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא לְעָסָן כְּאֶחָד. אֲבָל הַלּוֹעֵס מַצָּה וּמָרוֹר כְּאֶחָד לֹא יָצָא, דְּמָרוֹר בַּזְּמַן הַזֶּה דְּרַבָּנָן וּמַצָּה דְּאוֹרַיְיתָא וּמְבַטֵּל מָרוֹר לְמַצָּה, כֵּן מוּכָח בַּגְּמָרָא (קטו.). מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג), עַיֵּן שֵׁם: ד (טו) לֹא יָצָא. אֲפִלּוּ בְּלַיְל שֵׁנִי לֹא יָצָא. וּבְמָרוֹר אַף אִם לֹא יָדַע שֶׁהוּא מָרוֹר, אוֹ שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁהוּא חֹל, גַּם כֵּן יָצָא. חֹק יַעֲקֹב (ס״ק יח), עַיֵּן שֵׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

אֲכִילָה חֲשׁוּבָה, דְּהָא אַחְשְׁבֵיהּ רַחֲמָנָא לֶאֱכְלוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְבָרֵךְ עָלָיו בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ דְּהַיְינוּ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְעַל כָּל פָּנִים ׳שֶׁהַכֹּל׳ בְּוַדַּאי צָרִיךְ לְבָרֵךְ עָלָיו, וְכֵן נוֹטֶה דַּעַת הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו, עַיֵּן שֵׁם:

ד * כְּגוֹן שֶׁאֲנָסוּהוּ נָכְרִים וְכוּ׳. בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב בִּפְתִיחָה הַכּוֹלֶלֶת חֵלֶק ג׳ אוֹת ה׳ מִסְתַּפֵּק בַּאֲנָסוּהוּ לֶאֱכֹל מָרוֹר, [ג]יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא יָצָא כֵּיוָן שֶׁהוּא מַר וּמַזִּיק וְאֵינוֹ נֶהֱנָה. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל בְּטִבּוּל:

* אֲבָל אִם הָיָה סָבוּר שֶׁהוּא חֹל. וּבָזֶה אֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר מִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה נַמִי לֹא יָצָא, וּכְמוֹ שֶׁמּוּכָח בְּרַ״ן (ר״ה ז: ד״ה גרסינן) לְפִי סְבָרַת הָרְאָ״ה דִּסְבִירָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דְּמִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, וְכֵן מְבֹאָר לְהֶדְיָא בְּדִבְרֵי רְאָ״ה מוּבָא בְּסֵפֶר יָבִין שְׁמוּעָה לְהָרַשְׁבַּ״ץ (מאמר חמץ לו: ד״ה אכלן). וְדַע, דְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״ד) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת פָּלֵיג עַל זֶה, וּלְדַעְתַּיְיהוּ אִם נֵימָא בְּעָלְמָא מִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, אֲפִלּוּ סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ נַמִי יָצָא. וּלְדִינָא לְדִידָן אֵין לְהָקֵל בָּזֶה, מֵאַחַר דַּאֲנַן פָּסְקִינַן בְּלָאו הָכִי מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּמָצִינוּ לְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ג) שֶׁהֶעְתִּיק לְהָא דַּאֲבוּהָ דִּשְׁמוּאֵל (ר״ה כח.), וּמֻכְרָחִין אָנוּ לְחַלֵּק דִּבְמִידִי דַּאֲכִילָה שֶׁאנֵי, וְדֵי לָנוּ לְהָקֵל מִשּׁוּם סְבָרָא זוֹ רַק מַה שֶּׁמָּצִינוּ לְהֶדְיָא, וְלֹא בְּשֶׁלֹּא יָדַע כְּלָל שֶׁהַיּוֹם פֶּסַח אוֹ שֶׁאֵין זוֹ מַצָּה, דְּאֶפְשָׁר דְּבָזֶה לֹא מְהַנֵּי סְבָרָא דְּנֶהֱנָה גְּרוֹנוֹ:

* לֹא יָצָא. עַיֵּן בְּחֹק יַעֲקֹב (ס״ק יח) שֶׁדַּעְתּוֹ דִּבְמָרוֹר [ד]אַף אִם לֹא יָדַע שֶׁהוּא מָרוֹר אוֹ שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁהוּא חֹל גַּם כֵּן יָצָא, וְעִקַּר סְבָרָתוֹ דְּמִלְּתָא דְּרַבָּנָן לְכֻלֵּי עָלְמָא לֹא בָּעֵי כַּוָּנָה. וּלְפִי מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן ס׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״י) בְּשֵׁם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

׳עַל אֲכִילַת מָרוֹר׳, (כז) וְאוֹכֵל מִמֶּנּוּ מְעַט לְשֵׁם (כה) כַּרְפַּס. (וְאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכֹל לְשֵׁם מִצְוַת מָרוֹר, דִּלְכַתְּחִלָּה בָּעִינַן מַצָּה וַהֲדַר מָרוֹר כְּדִכְתִיב (במדבר ט יא) ׳עַל מַצּוֹת וּמְרוֹרִים׳ וְכוּ׳). וּמִכָּל מָקוֹם הַבְּרָכָה אֵינָהּ לְבַטָּלָה, שֶׁמְּבָרֵךְ אוֹתָהּ (כו) כְּדֵי לֶאֱכֹל הַמָּרוֹר שֶׁאַחַר הַמַּצָּה, וְהַגָּדָה (כז) לֹא חֲשִׁיב הָפְסֵק, וּבִלְבַד (כח) שֶׁלֹּא יַפְסִיק בְּדִבּוּרִים אֲחֵרִים: (כז) וּבַטִּבּוּל הַשֵּׁנִי יִטְבְּלֶנּוּ וְכוּ׳. הַיְינוּ אֲכִילַת מָרוֹר שֶׁאַחַר כַּזַּיִת מַצָּה, יִטְבְּלֶנָּה בַּחֲרֹסֶת, דְּכֵיוָן שֶׁמָּרוֹר זֶה אוֹכֵל כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת מָרוֹר, צָרִיךְ לְטָבְלוֹ בַּחֲרֹסֶת וּכְדִין מָרוֹר בְּעָלְמָא, וְצָרִיךְ לֶאֱכֹל גַּם כֵּן כַּזַּיִת מִטַּעַם זֶה: (כח) בְּלֹא בְּרָכָה. שֶׁיָּצָא בְּבִרְכַּת ׳בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה׳ וְ׳עַל אֲכִילַת מָרוֹר׳ שֶׁבֵּרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר הָרִאשׁוֹנָה. [א]וְדַע, דְּהַרְבֵּה (כט) פּוֹסְקִים חוֹלְקִים עַל זֶה, וּלְדִידְהוּ טְפֵי עָדִיף בָּזֶה לְכַוֵּן בַּאֲכִילַת מָרוֹר הָרִאשׁוֹנָה לְקַיֵּם מִצְוַת מָרוֹר, כֵּיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ אָז ׳אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ׳ וְכוּ׳, וּלְדִידְהוּ חַיָּב לֶאֱכֹל אָז כַּזַּיִת וְלִטְבֹּל בַּחֲרֹסֶת כְּדִין מָרוֹר. וּמָרוֹר הַשֵּׁנִי שֶׁאוֹכֵל בְּלֹא בְּרָכָה הוּא לְשֵׁם כַּרְפַּס בְּעָלְמָא וְאֵינוֹ מְחַיָּב לֶאֱכֹל כַּזַּיִת, וְאֵין צָרִיךְ לִטְבֹּל גַּם כֵּן דַּוְקָא בַּחֲרֹסֶת, וּבְחֹמֶץ אוֹ מֵי מֶלַח נַמִי סַגִּי, (ל) וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תע״ג (ס״ק נד) לְעִנְיַן כַּרְפַּס: ג (כט) בָּלַע מַצָּה יָצָא. בְּדִיעֲבַד, דְּגַם זֶה מִקְּרֵי אֲכִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לְעָסָהּ וְלֹא הִרְגִּישׁ טַעַם מַצָּה. וְאַף עַל גַּב דִּלְעֵיל בְּסִימָן תס״א סָעִיף ד׳ פָּסְקִינַן דְּאֵין יוֹצְאִין בִּמְבֻשָּׁל וּמִשּׁוּם דְּנִתְבַּטֵּל טַעַם מַצָּה, אַלְמָא צָרִיךְ טַעַם מַצָּה, (לא) יֵשׁ לוֹמַר דְּהָתָם גָּרַע, מִשּׁוּם דְּחַפַּת בְּעַצְמָהּ אִבְּדָה טַעַם מַצָּה, אֲבָל הָכָא יֵשׁ בָּהּ טַעַם אֶלָּא שֶׁהוּא לֹא הִרְגִּישׁ הַטַּעַם בְּפִיו. וּמִכָּל מָקוֹם כָּל זֶה בְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה (לב) יֵשׁ לִלְעֹס אוֹתָהּ עַד שֶׁיַּרְגִּישׁ הַטַּעַם בְּפִיו: (ל) דְּטַעַם מָרוֹר בָּעִינַן. שֶׁיַּרְגִּישׁ הַמְּרִירוּת בְּפִיו, זֵכֶר לְ׳וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם׳ (שמות א יד): (לא) יְדֵי מַצָּה יָצָא. וְלֹא אֶמְרִינַן דִּמְבַטֵּל לֵיהּ הַמָּרוֹר לְמַצָּה, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ט״ז, (לג) דְּלֹא שַׁיָּךְ בִּטּוּל אֶלָּא כְּשֶׁלּוֹעֲסָן וּמִתְעָרְבִין בְּיַחַד, אֲבָל בָּזֶה שֶׁלֹּא לְעָסָן, כָּל חַד וְחַד לְחוּדֵיהּ קָאֵי: (לב) בְּסִיב. הִיא הַקְּלִפָּה הַגָּדֵל סְבִיב הַדֶּקֶל: (לג) לְפִי שֶׁאֵין וְכוּ׳. וְאִם כָּרַךְ הַמַּצָּה בִּדְבַר מַאֲכָל וּבָלַע, יָצָא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ הָפְסֵק בֵּין הַמַּצָּה לִגְרוֹנוֹ, כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִינֵי מַאֲכָל, דֶּרֶךְ אֲכִילָה בְּכָךְ [פְּרִי חָדָשׁ]: ד (לד) בְּלֹא כַּוָּנָה. וְאַף עַל גַּב דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה כְּדִלְעֵיל בְּסִימָן ס׳ סָעִיף ד׳, וְכָל שֶׁכֵּן הָכָא דְּאֵינוֹ רוֹצֶה לֶאֱכֹל הֲרֵי בְּוַדַּאי אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לָצֵאת יְדֵי הַמִּצְוָה, תֵּרְצוּ הַמְפָרְשִׁים דִּבְמִידִי דַּאֲכִילָה שֶׁעַל כָּרְחוֹ נֶהֱנָה גְּרוֹנוֹ, עָדִיף טְפֵי וּכְמִתְכַּוֵּן דָּמֵי. [ב]וְדַע, (לד) דְּכַמָּה פּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל זֶה, וּסְבִירָא לְהוּ דִּלְפִי מַאי דְּקַיְמָא לָן דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אֵין לְחַלֵּק בֵּין מִידִי דַּאֲכִילָה לִשְׁאָר מִצְוֹת, וְכֹל שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן בַּאֲכִילָה לָצֵאת יְדֵי הַמִּצְוָה לֹא יָצָא, וְכֵן פֶּסֶק הַפְּרִי חָדָשׁ: (לה) כְּגוֹן שֶׁאֲנָסוּהוּ עַכּוּ״ם וְכוּ׳. וְכָל שֶׁכֵּן הֵיכָא שֶׁכְּפָאוּהוּ (לה) יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת מַצָּה דְּיָצָא: (לו) יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ כֵּיוָן וְכוּ׳. וּמִכָּל מָקוֹם הֵיכָא (לו) שֶׁאוֹמֵר בְּפֵרוּשׁ שֶׁמְּכַוֵּן שֶׁלֹּא לָצֵאת יְדֵי הַמִּצְוָה, בָּזֶה אֶפְשָׁר דְּגָרַע טְפֵי אַף שֶׁנֶּהֱנָה גְּרוֹנוֹ, וְלֹא יָצָא: (לז) אֲבָל אִם הָיָה סָבוּר וְכוּ׳. כֵּיוָן (לז) שֶׁלֹּא יָדַע

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כד) תּוֹסָפוֹת בְּסוּגְיָן (קטו. ד״ה מתקיף) וּבְדַף ק״כ (ע״א ד״ה באחרונה), וְטוּר בְּסִימָן תע״ג, וְכֵן בְּעִנְיָנֵנוּ מִדְּכָתַב עַל טִבּוּל שֵׁנִי שֶׁיִּטְבְּלֶנּוּ בַּחֲרֹסֶת מִכְּלָל דְּטִבּוּל רִאשׁוֹן אֵין צָרִיךְ מִשּׁוּם דְּהוּא לְשֵׁם כַּרְפַּס בְּעָלְמָא, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָעִטּוּר (ח״ב) דַּף קל״ו (ע״א) וּמוּבָא מִקְצָתוֹ מִמֶּנּוּ בְּטוּר סִימָן תפ״ב, וְכֵן הִסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ: (כה) וְלֹא לְקַיֵּם הַמִּצְוָה [פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ט)]: (כו) תּוֹסָפוֹת דַּף ק״כ (שם) וְעִטּוּר בְּדַף קל״ו (שם). וּבְתוֹסָפוֹת דַּף קט״ו (שם) כָּתְבוּ עוֹד דְּמוֹעֶלֶת הַבְּרָכָה מֵאַחַר שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ מְעַט: (כז) עִטּוּר בְּדַף קל״ד (ע״א): (כח) פָּשׁוּט: (כט) רַמְבַּ״ן בְּמִלְחָמוֹת (כה.) וְרַ״ן (שם ד״ה היכא) בְּסוּגְיָא וְרַשְׁבַּ״ץ בְּיָבִין שְׁמוּעָה (מאמר חמץ לה. סוד״ה ונוטל), וְכֵן מַשְׁמָעוּת רַשׁ״י (קטו. ד״ה ולבסוף) וְרַשְׁבַּ״ם (שם) שֶׁכָּתְבוּ דְּטִבּוּל שֵׁנִי הוּא רַק כְּדֵי לְקַיֵּם שְׁנֵי טִבּוּלִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים (משׁ״ז סק״ח) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ה), וְכֵן מַשְׁמָעוּת הָרִי״ף (כה.). אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ עִיּוּן עַל הָרֹא״ש (פ״י סי׳ כו) שֶׁהֶעְתִּיק דִּבְרֵי הָרִי״ף, וּבְאוֹת כ״ה הֶעְתִּיק דִּבְרֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה שֶׁהוּא מְקוֹר דִּבְרֵי הַטּוּר בְּסִימָן תע״ג: (ל) וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים (שם) מַה שֶּׁכָּתַב עוֹד בָּזֶה: ג (לא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) וְטַ״ז (סק״ט): (לב) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם רַשְׁבַּ״ם (קטו: ד״ה בלע): (לג) רַ״ן (כה: ד״ה גרסינן) וְתוֹסָפוֹת (קטו: ד״ה ידי): ד (לד) תּוֹסָפוֹת בְּדַף קט״ו (ע״א ד״ה מתקיף) וְהָרֹא״ש (ר״ה פ״ג סי׳ יא) בְּדַעַת הָרִי״ף בְּפֶרֶק ג׳ דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה (ז:), וְכֵן כָּל יֶתֶר הַפּוֹסְקִים דִּסְבִירָא לְהוּ דְּמִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מְקוֹרֵיהוּ מֵהָא דַּאֲבוּהָ דִּשְׁמוּאֵל (ר״ה כח.), אַלְמָא דְּלֹא סְבִירָא לְהוּ לְחַלֵּק בָּזֶה, וְהָרַב הַמַּגִּיד (שופר פ״ב ה״ד) גַּם כֵּן מִסְתַּפֵּק דְּאוּלֵי טָעוּת סוֹפֵר יֵשׁ בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם: (לה) עַיֵּן בְּסֵפֶר כַּפּוֹת תְּמָרִים (יום תרועה) בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף (כ״ט) [כ״ח] (ע״א ד״ה אמר רב אשי): (לו) עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף סִימָן תקפ״ט (סוד״ה וצריך) וּבְבֵית מֵאִיר, וּבִפְרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יד) בְּעִנְיָנֵנוּ שֶׁנִּשְׁאַר בָּזֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן. וְהַיְינוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא אֲנָסוּהוּ, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְכַוֵּן בְּהֶדְיָא שֶׁלֹּא לָצֵאת: (לז) עַיֵּן בְּאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם יָבִין שְׁמוּעָה לְרַשְׁבַּ״ץ שֶׁמַּבִּיא סְבָרָא זוֹ אֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר מִצְוֹת אֵין צְרִיכוֹת כַּוָּנָה, וְכֵן הוֹכַחְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן ס׳ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יש אומרים):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (סכ״ב) פסק כשיטת השו״ע שהמרור הראשון שאוכל הוא כדי להתמיה את התינוקות, ועיקר מצות מרור יוצא באכילתו השניה, שכך היא המצוה לכתחילה שלא להקדים מרור למצה. **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״ח) העתיק כשיטת השו״ע שיצא. **ג]** ובשו״ע הרב (סכ״ח) כתב בפשיטות שבמצוות התלויות באכילה כגון פסח מצה ומרור כיון שיש בהם הנאה לגוף יוצא בהם אף בלא כוונה. **ד]** ובשו״ע הרב (סכ״ט) כתב: ויש חולקין על זה ואומרים שגם המצוות מדברי סופרים צריכות כוונה לפי שכל מה שתקנו חכמים תקנו כעין של תורה. וטוב לחוש לדבריהם לחזור ולאכול מרור בכונה בלא ברכה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah